

UDK 811.163.42'367.4

Pregledni rad

Primljen 06. 07. 2015.

Prihvaćen za tisak 16. 02. 2016.

Marija Znika

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb

Što je pridjev imenici? (Pridjev je dijete koje pokazuje kakva mu je majka)

U radu se obrađuje odnos pridjeva uvrštenog kao atributa uz imenicu. Naznačuje se različitost odnosa atributa i imenica u bilo kojoj sintaktičkoj funkciji, ovisno o vrsti imenica i razlozima uvrštavanja pridjeva kao atributa uz njih te nastanka imenskih skupina. Uloga se atributa svodi ili na otkrivanje kojega od invarijantnih ili varijantnih svojstava imenice bilo da je riječ o kakvoći ili kvantiteti njome izraženog sadržaja. Uz imenice velika raspona značenja uloga je atributa restriktivna: smanjujući im opseg, povećava im značenje. Znatna je i determinativna uloga atributa, posebice onoga izrečenog prikladnim pridjevom i pridjevnim vidom, u pokazivanju određenosti imenice koja je nositelj određenosti.

Ključne riječi: hrvatski jezik; pridjev; imenica; odnos; izricanje svojstva.

1. Podsjećajući ukratko na u nas postojeće opise relevantnih svojstava pridjeva kao vrste riječi uvrstive u funkciji atributa uz imenicu, cilj je rada upozoriti na novija istraživanja odnosa pridjevnoga atributa i imenice vezano uz kategorije određenosti i brojivosti imenica, kojih pridjevni atribut može biti pokazatelj, te mjesta atributa primjerice u imenskoj formuli.

Ovim pamtljivim naslovom želi se podsjetiti na početke intenzivnijeg proučavanja pridjeva kao atributa u nas u 20. st. i na mukotrpno probijanje novijih spoznaja o naravi pridjeva, njegovim različitim odredbama kao vrste riječi (morfološkoj, semantičkoj, sintaktičkoj), vrstama pridjeva (Babić 1986: 336–338), restriktivnoj ili nerestriktivnoj njegovoj funkciji u imenskoj skupini, o atributu kao sintaktičkoj kategoriji i njegovu statusu u rečenici (Katičić 1971: 112–118).

Proteklo je dosta vremena od pionirskih radova Egona Feketea o (ne)određenos-

ti pridjeva, preko radova Milke Ivić o obaveznim determinatorima uz imenice (Katičić 1986; Znika 1988) i radova inih drugih¹ koji su definirali status pridjeva, njegove uloge da, kvalificirajući ili kvantificirajući, aktualizira imenicu, do najnovijih radova mlađih kroatista (Marković 2010, 2012; Belaj i Tanacković Faletar 2014) koji s općelingvističkih pozicija propituju leksička i gramatička svojstva pridjeva općenito, a onda i pridjeva u hrvatskom jeziku u funkciji atributa, dovodeći u pitanje čak i ona svojstva koja su se činila tako tipičnim za pridjeve, primjerice stupnjevanje:²

Jednako kao što se odredbenim svojstvom pridjeva često smatra modifikacija, često se kao isto tako za pridjeve odredbeno smatra i stupnjevitost. (...) Baker...međutim iznosi razloge zašto mogućnost stupnjevanja (engl. „gradability“) nije bitno odredbeno pridjevsko svojstvo.' (Marković 2010: 130).

Razlozi su ili u semantici pridjeva koja ne omogućuje stupnjevanje (*trudan*), /valja dodati i primjere tipa *sljep*, *gluh*, *usmen*, *mrtav*, u njihovu temeljnom značenju,³ dod. autorica /, ili je razlog u oblicima, što je slučaj u hrvatskom (*žvakaća guma*, *ležeći policajac*).

2. U proteklih četrdesetak godina uspijevala se i autorica više ili manje baviti pridjevima u imenskim skupinama, opisivati njihova svojstva bitna za uvrštavanje kao atributa⁴ uz imenicu. Navodila je tada u radovima, i s nekim ogradama, njihova bitna sintaktička, semantička i morfološka obilježja: mogućnost pridijevanja imenici, izricanje svojstava imenice, trorodnost, mogućnost komparacije, izricanja određenosti imenice, što se i tablično predočavalo u više radova (Znika 1985: 251–280). Danas su tablični prikazi posve uobičajeni i nikakva novost.

¹ Iscrpan popis literature o atributu donosi se u monografiji: M. Znika, *Odnos atribucije i predikacije*, 1988.

² Pri tome je znano je da neki pridjevi oblikom komparativa ne izriču svojstvo imenice u povećanom stupnju, nego povećani stupanj svojstva imenice izriče pridjev u pozitivu: *teži bolesnik* : *teški bolesnik*; *starija gospođa* : *stara gospođa*. Takve primjere navodi i Trost (2006: 33–38 i d.) pod nazivom deminutivni komparativ.

³ U prenesenu značenju moguće je komparirati i pridjeve koji se u temeljnom značenju ne kompariraju: *Svi su građani ravnopravni, a neki su ravnopravniji*. *Pacijent je mrtav da mrtviji ne može biti*. U razgovornom funkcionalnom stilu moguće je komparirati i pridjeve koji već izriču svojstvo imenice u najvećem stupnju: *To je najoptimalniji prijedlog*.

⁴ Naziv atribut rabimo u značenju koje se tiče njegova sintaktičkog položaja, a raznolikost njegove uloge uz imenicu (kvalificiranje kvantificiranje, determiniranje...) semantičke je naravi i tiče se pojedine riječi koja se uvrštava kao atribut i imenice uz koju se uvrštava.

Članeći imensku skupinu na sastavnice, svodeći attribute na imenske predikate, analizirala je funkciju atributa uz riječi kojima se izriče npr. *vrijeme* i već 1979. pisala o sintaktički i semantički obaveznim atributima, atributima koji se zbog sintaktičkih ili semantičkih razloga ne mogu svesti na imenske predikate, kako je u svojim radovima predlagao R. Katičić (1971) po uzoru na Noama Chomskoga (Znika 1979: 69–85). Nastalo je u međuvremenu dosta novih radova, neke su spoznaje o atributima, a i o pridjevima (Trost 2006.), revidirane, neke u bitnom dopunjene, neke „naglavce“ okrenule promatranje odnosa pridjeva i imenice.⁵ Spoznaje nisu konačne jer po naravi stvari – promatrane iz različitih motrišta i ne mogu biti konačne, ali za sada se mogu uzimati kao da su konačne.

3. Koplja su se u nas lomila već pri samoj značenjskoj podjeli pridjeva i njihovih naziva: opisni, posvojni, gradivni i odnosni; ili: opisni i odnosni (Babić 1986: 336–338; Znika 1997: 341–357), a nerijetko se zanemarivalo značenjske promjene u pridjeva koje su omogućavale njihov prijelaz iz jedne skupine u drugu, npr. odnosnih u opisne, koji onda mogu imati i komparaciju (S. Babić, 1986., 337): odnosni pridjevi: *demokratski*, *planinski* – opisni pridjevi: *demokratski*, *planinski* – komparativ: *najdemokratskiji* postupak; *najplaninskija* republika. Nerijetko se zanemarivalo da su pridjevi jezična činjenica, a kako je jezik dinamičan sustav, moguće su i u njemu, pa tako i u pridjeva, raznovrsne značenjske promjene i pomaci. Statičnost nije obilježje nijednoga živoga jezika (Škiljan 1976.).

4. Dok su se vodile žustre rasprave, nerijetko i u isključivu i polemičkom tonu, ostalo je po strani ono bitno – opis bitnih pridjevnih svojstava koja im omogućuju da se uvrstavaju uz imenice kao atributi i tako otkrivaju i pokazuju svojstva tih imenica ili riječi u funkciji imenica.⁶ Zanemarimo li dvovrsnu podjelu pridjeva (opisni i odnosni; opisni, gradivni, posvojni, odnosni), bitno je semantičko obilježje pridjeva⁷ **izricanje svojstva**, i to svojstva imenice bilo ono invarijantno ili varijantno. Izricanje svojstva omogućuje im da budu uvršteni kao atributi uz imenice. Sve što se, pak, uvrštava kao atribut, moralo bi na neki način moći izricati svojstvo imenice, bilo da je riječ o prijedložnim ili padežnim izrazima ili čak o prilozima koje se donedavna i nije promatralo kao prikladne odredbe imenice jer od svih

⁵ Npr. gledište o nositelju određenosti u imenskoj skupini.

⁶ Podsjetimo se i da se funkcija pridjeva kao atributa uz imeničke zamjenice svodi na davanje leksičke punine tim zamjenicama u kojih preteže njihovo gramatičko značenje: *Nepoznat netko kuca na vrata. To sam samo najobičniji ja.*

⁷ Marković (2012: 296) navodi ove pridjevnice kategorije: inherentne kategorije (komparacija, mocija, glagolske kategorije glagolskih pridjeva, deklinacijska vrsta); kategorije slaganja (slaganje pridjeva s imenicom i sa zamjenicom) konfiguracijske kategorije (deklinacijska vrsta).

pridjevnih obilježja imaju samo mogućnost pridijevanja imenici i izricanja njezina svojstva. A upravo prilozi, i to prilozi količine, mogu biti izvrsni pokazatelji značenja, npr. stvarne imenice: *mnogo pijeska* – *pijesak* kao stvarna imenica, nebrojiva je. Upotrijebljena je u svojem temeljnom značenju, nije ju moguće u tom značenju upotrijebiti u množini, a u izrazu *mnogo pijesaka* – ista imenica sužena je na razinu vrste (*bijeli pijesak*, *žuti pijesak*) i brojiva.⁸ Tada je moguće ne samo tvoriti nego i upotrijebiti njezin množinski oblik: *Postoje različiti pijesci*. Ne smijemo zaboraviti ni bitnu ulogu pridjeva kao sastavnice imenskih skupina, dvočlanih ili višečlanih naziva, primjerice: *teška voda* (*deuterijev oksid*), *Adamova jabučica*, *crvena krvna zrnca*, kao i imena, o čemu v. dalje. Mjesto pridjevnoga atributa (antepozicija ili postpozicija) u hrvatskom je jeziku uz imenicu u načelu slobodno i neovisno o njegovu obliku. Ovisi o stilskoj upotrebi hoće li stajati ispred imenice ili i ispred i iza nje:

- (1) *To je prijevod Svetoga pisma. Riječ je o ediciji Stari pisci hrvatski.*

Kad je riječ o pridjevima koji oblikom razlikuju određenost i neodređenost, njihova je upotreba u predikatnom imenu u hrvatskom standardnom jeziku ograničena: kad dolaze sami, moraju kao predikatno ime biti u neodređenom obliku: *Sat je star*. Neovjeren je u standardnom jeziku oblik **Sat je stari*,⁹ premda su takvi oblici mogući u nestandardnoj upotrebi i u hrvatskim narječjima. Dolazi li pridjev s imenicom u predikatnom imenu, nema ograničenja: *To je stari sat. To star sat.*

5. Bitno je obilježje pridjeva i njegova je **sintaktička nesamostalnost** (Pranjko-
vić 2003: 25–32, posebno 27–28). Pridjev se ili veže uz imenicu kao atribut, ili uz kopulu kao predikatno ime, ili uz polusponske glagole kao njihova značenjska dopuna, ili uz leksički punoznačne glagole kao predikatni proširak, sintaktičku kategoriju koja je osamdesetih godina 20. st. dobila svoj validan opis.¹⁰ Očito pridjev kao pridjev ne može stajati u rečenici sam, osim kad se poimeniči (*Zlo caruje.*), kad promijeni svoje gramatičko značenje pa umjesto izricanja svojstava riječi koje izriču predmetnost, dakle imenica, sam pridjev izriče predmetnost pa omogućuje onim pridjevima koji se nisu poimeničili ili drugim pridjevnim riječima da se uza nj uvrste kao atributi (*Što su jeli naši stari?*)

⁸ Vrsno značenje imenice *pijesak* popraćeno je ovdje pridjevom u određenom obliku kao atributom: *bijeli pijesak*, *žuti pijesak*.

⁹ Zvezdica (*) označuje neovjerenost oblika.

¹⁰ M. Peti razlikuje obavezni i neobavezni predikatni proširak (1979: 92–169); R. Katičić predikatni proširak dijeli samo na imenski i glagolski (1986: 452–465); Marković (2010: 138) za primjere tipa *Iskovao sam sablju oštrom*. donosi naziv rezultativna sekundarna predikacija, pozivajući se na svoj rad u *Suvremenoj lingvistici* iz 2009. (Rezultativni sekundarni predikat u hrvatskome).

6. Pridjevi imaju još jedno specifično svojstvo: pridjevi su kao atributi u pravilu **sročni** s imenicom uz koju se uvrštavaju. I dok imenice uglavnom imaju jedan gramatički rod (iznimka su imenice tipa *bol*), pridjevi ih imaju tri. Trorodnost im omogućuje da se usklade s imenicama svih triju gramatičkih rodova. Naravno, oni pridjevi koji morfološki mogu izraziti sročnost s imenicom uz koju se uvrštavaju kao atributi:

(2) *stara kuća, star čovjek, staro stanovništvo.*

Uz imenice tipa *pijanica, luralica, skitnica* u kojih iz njihova oblika ne možemo zaključiti o njihovom rodu u primjerima kao:

(3) *Luralica pjeva.*

pridjev kao atribut jedno je od sročnih sredstava¹¹ koje pokazuje gramatički rod imenice:

(4) *Stari luralica pjeva.*

U hrvatskom jeziku uz takve za izricanje mocije prikladne pridjevnne oblike postoje i pridjevi koji oblikom ne mogu kao atributi uspostaviti sročnost s imenicom koja im otvara mjesto u rečeničnom ustrojstvu. To su svima znani tzv. “nesklonjivi” (i nekomparabilni pridjevi: Trost 2006: 38) pridjevi tipa: *lila, roza, drap* i sl. Kad su uvršteni uz imenicu, imenica je sama pokazatelj svojega roda, broja i padeža: *Taj ukras ne pristaje roza haljini, Nosi kaki odoru.*

7. Jedno od obilježja pridjeva koje dugo nije bilo dostatno opisano bila je i njihova sposobnost da posebnim oblikom kao specifičnim gramatikaliziranim sredstvom **izriču određenost ili neodređenost IMENICA**. Drugim riječima: njihova veza s kategorijom određenosti (Znika 2004: 49-63, 2008.). Nerijetko se uzimalo da su pridjevi ti koji su bitni za određenost, gotovo kao da su joj oni izvorište, pa se u gramatičkim opisima u morfologiji opisivala određenost pridjeva, neovisno o imenici i većinom nevezano uz njihovu sintaktičku funkciju. Noviji radovi pokazuju da je imenica nositelj kategorije određenosti, a ta se određenost onda može različito izraziti: bilo pridjevnim vidom, bilo prikladnim zamjenicama, bilo drugim, sekundarnim sredstvima (Pranjeković 2000: 343–349; Silić 2000: 401–405). To nika-ko ne znači da se imenica uz koju nije uvršten nikakav atribut s izraženom određenošću ne može razumjeti kao određena (potvrđuju to i drugi jezici koji imaju članove za izricanje određenosti i neodređenosti) jer i nulti izbor jest izbor. Budući da hrvatski jezik nema član kao vrstu riječi kojim bi izrazio određenost ili neodređenost imenice, mjesto člana koje u imenskoj skupini u drugim jezicima zauzima

¹¹ Mogu tome poslužiti i zamjenice.

član, u hrvatskom jeziku preuzela su druga sredstva, prije svega pridjevni vid, bez obzira na to što tome služi ograničen broj izraznih sredstava u pridjeva pretežno u oblicima pridjeva muškoga roda i nekih srednjega roda, i to u jednini:

(5) *Pišem starom prijatelju. Od maloga djeteta ne očekujemo čuda.*

8. I ime je imenica, ali specifična imenica: ono nema leksičkoga značenja, nego ima zadaću identificirati svojega nositelja (Silić i Pranjković 2005: 355). Gledano na sintaktičkoj razini, tome služi i atribut koji se uvrštava uz ime u (antroponimijsku ili toponimijsku) imensku formulu. Prototipno je za imena da se odnose na jedan pojedinačni denotat (Frančić 1994: 31–65); Šimunović 1995; Vodanović 2005: 201–216); Wimmer 1973; Samardžija 1998: 66–67) i Simeon 1969. Što se, pak, kao pojedinačno, odjelito može identificirati, to je i brojivo (Znika 2006: 573–578).

Prisjetimo se nekih povijesnih osoba kojih antroponimijske formule sadržavaju attribute u obliku pridjeva, pridjevnih riječi, rednoga broja, prijedložnoga izraza: *Karlo Veliki, Ivan Grozni, Aleksandar Makedonski, Ljudevit Posavski, Leonardo da Vinci, Rikard Lavljeg Srca, (sv.) Ivan od Križa, Benedikt XVI.*¹² Promatramo li navedene antroponimijske formule, uočavamo ova bitna obilježja:

- pridjev kao atribut stoji iza¹³ osobnoga imena u antroponimijskoj formuli – i opisni i odnosni pridjevi sročni¹⁴ su s osobnim imenom, pri čemu je opisni pridjev u određenom¹⁵ obliku;
- prijedložni izraz stoji iza osobnoga imena u antroponimijskoj formuli i nije morfemski sročan s njime;
- padežni izraz stoji iza osobnoga imena u antroponimijskoj formuli, a određenost padežnog izraza nije morfemski razvidna.

Postpozicija atributa tipična je za razdoblje u kojemu se pridjevima kao atributima izricala osobina nositelja imena uz koje je dolazio.¹⁶ Antepozicija pridjeva kao atri-

¹² Rimski biskup po izboru na vrhovnu funkciju uzima novo ime – npr. *Benedikt XVI.* – koje se ota-
da navodi češće no njegovo rodno (krsno) ime – *Joseph Alois Ratzinger*.

¹³ O pridjevima kao atributima koji stoje ispred "nominalne fraze", piše Trost (2006: 302–314.)

¹⁴ Danas je ovjeren pridjevni oblik muškoga roda koji se koristi i za nositeljice prezimena. Rijetki su
povijesni primjeri tzv. ženskih prezimena u kojima je potpuno očuvana sročnost – *Katarina Zrinska,*
Dora Krupićeva, Giga Barićeva. Potpuniji prikaz donosi Šimunović (2008: 45–51).

¹⁵ Neovjeren je pridjev u neodređenom obliku kao sastavnica antroponimijske formule: **Karlo Ve-
lik.*

¹⁶ Govoreći, pak, o redosljedu sastavnica u apozitivnoj sintagmi, I. Marković zaključuje: „U hr-
vatskim apozitivnim sintagmama desna opća imenica modificira lijevu. (...) Nizanje imenica unutar
apozitivne sintagme *udesno* sve više povećava sadržaj pojma iskazana prvom imenicom i sve mu
više smanjuje opseg.“ (Marković 2008: 123). On nastavlja dalje: „... držim da bi na taj način valjalo

buta kao sastavnice antroponimijske formule nije ovjerena, čak i da pišemo **Veliki Karlo*,¹⁷ a nije ovjerena ni antepozicija padežnog i prijedložnog izraza: **Lavljeg Srca Rikard*, **od Križa Ivan*. Ovjereno je kao antroponimijska formula samo i jedino: *Karlo Veliki*, *Rikard Lavljeg Srca*, *Ivan od Križa*. Osobno ime *Karlo* jest prvotno i u početku identificira dostatno svojega nositelja. Dodatnom odredbom *Veliki* izdvaja ga se od svih drugih nositelja toga imena.

9. Očito je da pridjev kao atribut nastoji što bolje pokazati ona obilježja koja ima imenica: od izricanja svojstva koje se većinom može izraziti u povišenom stupnju, dakle stupnjevat, pa do potvrđivanja njezina gramatičkog roda i izricanja njezine određenosti bitnom u kontekstu ili situaciji. Kako je značenjski obuhvat nekih imenica veoma velik (primjerice imenica: *stvar*, *vrijeme*, *način*, *slučaj* i sl.), zadaća je pridjeva restriktivna: da im smanje opseg značenja i tako ih značenjski osmisle. Tako se, primjerice, *bitna stvar* razumijeva kao 'nešto bitno'. Atribut je tu sintaktičko sredstvo, a riječ uvrštena kao atribut (*bitna*) svojim značenjem usmjeruje značenje imenice¹⁸ i tako osmišljuje cijeli izričaj.

U nekim drugim okolnostima imenice su, mogli bismo reći, u padežnim ili značenjskim ogradama, svojevrsnim kalupima, pa su pridjevi kao atributi uz njih sintaktički obavezni i ne mogu se svesti na imenske predikate jer bi obrazac s imenicom u padežu, a bez pridjeva kao atributa bio nepotpun i neovjeren. Pokazuju onu njihovu raznolikost čak i u takvim ograničenim okolnostima i tamo osiguravaju smislenost komunikacije, npr. u ovakvim rečenicama:

(6) *To je čovjek očiju – To je čovjek plavih očiju.*

(7) *Stiže dana – Stiže istoga dana.*

(8) *Otputovali su dan – Otputovali su isti dan.*

tumačiti i imenske sintagme s poimeničenim pridjevom ili brojem u postpoziciji, primjerice *Petar Veliki*, *Katarina Druga*“. U bilješci dodaje: „Tada postponiranost pridjeva ne bi bila otklon od osnovnoga pravila redoslijeda pridjeva i imenice, nego bi se poimeničeni leksem vladao upravo onako kako se vlada desna imenica u apozitivnoj sintagmi. Stoga ne čudi da su i nadimci u hrvatskome postponirani – to nije slučajno, nego je to njihovo prirodno sintaktičko mjesto.“ (Marković 2008: 125).

¹⁷ Izraz *Veliki Karlo* opisivalo bi *Karla* s obzirom na njegovu eventualnu fizičku veličinu i bio bi u opreci s *Mali Karlo* (koji povijesno nije poznat kao ime), ali ga ne bi identificiralo kao pojedinca, kao jednu povijesno poznatu osobu. Pokušamo li načiniti ishodišne rečenice od rečenice *To je Karlo Veliki*, nećemo *Veliki* moći opisivati onako kako se opisuje određenost pridjevnih oblika opisnih pridjeva jer je riječ o obliku koji stoji za pridjevak. Opisati možemo samo primjer *To je veliki Karlo* u kojemu ćemo moći rastaviti neodređenost i određenost (velik + onaj).

¹⁸ Da se imenica *stvar* razumije s obilježjem [+ apstraktno].

10. Zaključno: Pridjevi u funkciji atributa - mogu pokazati samo ona obilježja koja imaju od imenice. Po tome su oni doista sintaktički najzavisnija i najnesamos-talnija vrsta riječi bilo da je riječ invarijantnim obilježjima imenice po kojima se značenje jedne imenice razlikuje od druge i po kojima je ono označeno tom imeni-com različito od drugih raznovrsnih, bilo da je riječ o varijantnim obilježjima - po kojima se ono označeno jednom imenicom razlikuje od svih istovrsnih.

A kako se značenja riječi mijenjaju, bilo da zastarijevaju, bilo da se obogaćuju novim elementima, tako i pridjevi kao atributi dobivaju mogućnost izricanja novih svojstava svojih imenica.

I naše se spoznaje o naravi riječi u jeziku obogaćuju pa se shvaća da je morfolo-gija u hrvatskom jeziku bitna i prilično razvedena, ali da ona ne može biti neovisna o značenju riječi, pa tako i pridjeva u bilo kojoj od njihovih funkcija, i da se neki oblici i pridjeva i imenica (Znika 2002) doduše mogu kreirati primjerice **sljeplji*¹⁹ (Znika 2013: 523–529); **izvozi*, **uvozi*, ali ih u njihovu temeljnom značenju nije moguće upotrijebiti u stilski neobilježenoj komunikaciji, a pokatkad, kako vidjes-mo, u pridjeva i njihov oblik onemogućuje stupnjevanje (**ležećiji*). Pridjevi kao at-ributi određenim oblikom izriču određenost imenice, omogućuju identifikaciju de-notata, s jedne strane, i nositelja imena, s druge strane. Pridjev u određenom obliku kao sastavnica naziva (*žuti pijesak*, *bijeli pijesak*) može upućivati na vrsna značenja prvotno nebrojivih imenica (*pijesak*).

Literatura

- Babić, Stjepan. 1986. *Tvorba riječi u hrvatskom jeziku*. Zagreb: JAZU i Globus.
- Belaj, Branimir; Tanacković Faletar, Goran. 2014. *Kognitivna gramatika hrvatskoga jezi-ka. Knjiga prva. Imenska skupina i sintaksa padeža*. Zagreb: Disput.
- Frančić, Anđela. Međimurski obiteljski nadimci. *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik* 20. 31-65.
- Frančić, Anđela. 2002. *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikos-lovlje.
- Katičić, Radoslav. 1971. *Jezikoslovni ogledi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Katičić, Radoslav. 1986. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika. Nacrt za gramatiku*. Zag-reb: JAZU i Globus.
- Marković, Ivan. 2008. Hrvatska apozitivna sintagma i sintaksa imena. *Folia Onomastica Croatica* 17. 119–137.
- Marković, Ivan. 2010. *Uvod u pridjev*. Zagreb: Disput.

¹⁹ Trost pridjeve kao što je *sljep* naziva defektnima (2006: 100).

- Marković, Ivan. 2012. *Uvod u jezičnu morfologiju*. Zagreb: Disput.
- Peti, Mirko. 1979. *Predikatni proširak*. Zagreb: HFD.
- Pranjkić, Ivo. 2000. Izražavanje određenosti/neodređenosti imenica u hrvatskom jeziku. *Riječki filološki dani, Zbornik radova* 3. 343–349.
- Pranjkić, Ivo. 2004. Kategorijalna svojstva imenskih riječi. *Zbornik Zagrebačke slavističke škole 2003.*, 25–32. Zagreb: Zagrebačka slavistička škola.
- Samardžija, Marko. 1998. *Hrvatski jezik IV. Udžbenik za IV. razred gimnazija*. Zagreb: Školska knjiga.
- Silić, Josip. 2000. Kategorija neodređenosti/određenosti i načini njezina izražavanja. *Riječki filološki dani, Zbornik radova* 3, 401–405. Rijeka: Pedagoški fakultet.
- Silić, Josip; Pranjkić, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Simeon, Rikard. 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Šimunović, Petar. 1995. *Hrvatska prezimena: podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Golden Marketing.
- Šimunović, Petar. 2008. *Hrvatska u prezimenima*. Zagreb: Golden Marketing.
- Škiljan, Dubravko. 1976. *Dinamika jezičnih struktura*. Zagreb: Studentski centar Sveučilišta.
- Trost, Igor. 2006. *Das deutsche Adjektiv. Untersuchungen zur Semantik, Komparation, Wortbildung und Syntax*. Hamburg: Buske Verlag.
- Vodanović, Barbara. 2005. Osobna imena na Pašmanu. *Folia Onomastica Croatica* 14. 201–216.
- Wimmer, Reiner. 1973. *Der Eigenname im Deutschen. Ein Beitrag zu seiner linguistischen Beschreibung*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- Znika, Marija. 1979. O sustavu jedinica vremenske mjere. *Rasprave Zavoda za jezik IFF* 4–5. 69–85.
- Znika, Marija. 1985. Izvedena referencija. *Rasprave Zavoda za jezik IFF* 10–11. 251–280.
- Znika, Marija. 1988. *Odnos atribucije i predikacije*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
- Znika, Marija. 1997. Opisni i odnosni pridjevi. *Suvremena lingvistika* 43–44: 341–357.
- Znika, Marija. 2002. *Kategorija brojivosti u hrvatskom jeziku. Na primjeru imenica*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Znika, Marija. 2004. Kategorija određenosti u hrvatskom jeziku. *Zbornik zagrebačke slavističke škole 2003.* 49–63. Zagreb: Zagrebačka slavistička škola.
- Znika, Marija. 2008. *Sintaksa i semantika*. Zagreb: Pergamena.
- Znika, Marija. 2013. Komparativ pridjeva kao potencija i kao realizacija. *Zbornik radova s 5. hrvatskog slavističkog kongresa u Rijeci 2010.*, Zagreb, 523–529.
- Znika, Marija; Znika, Maja. 2014. Neke zamjedbe uz sintaksu imena. *Folia Onomastica Croatica* 23. 267–276.

Marija Znika:
Što je pridjev imenici?
(Pridjev je dijete koje pokazuje kakva mu je majka)

Adresa autora

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Ulica Republike Austrije 16, HR – 10 000 Zagreb
E-mail: marija.znika@gmail.com

WHAT IS AN ADJECTIVE TO THE NOUN?

(AN ADJECTIVE IS A CHILD THAT SHOWS WHAT ITS MOTHER IS LIKE.)

Starting from an adjusted version of the generative transformational grammar, the paper analyses the relationship of the adjective inserted as an attribute to the noun, both at the syntactic and the semantic level. The attribute is thus observed as a modified predicate. The difference of the relationship between the noun and the attribute is shown in any of the syntactic functions, depending on the type of the nouns and the reasons for inserting the adjective as their attributes and the formation of nominal groups.

The role of the attribute boils down to revealing which of the invariant or variant features of the noun is used, whether it being the quality or the quantity of the content expressed by it. With the nouns with the large scope of meaning the role of the attribute is restrictive: by narrowing their scope their meaning is expanded. There is a significant determinative role of the attribute, especially in the case of the one expressed by an appropriate adjective and the adjectival aspect, when it shows the definiteness of the noun marking definiteness.

By selecting appropriate means it can be shown whether the noun is used in its primary sense or in some of its secondary senses, which can be useful not only in the use of nouns but in their lexicographic processing as well.

Key words: Croatian; adjective; noun; relationship; expression of properties.